

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานควบคุมวัณโรคปอดของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์

Factors affecting the performance of pulmonary tuberculosis control program of sub-district health promotion hospital in Surin province

สมรักษ์ ไหมทอง ¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานควบคุมวัณโรคตามแนวทางการควบคุมวัณโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในงานควบคุมวัณโรคตามแนวทางการควบคุมวัณโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับผิดชอบงานวัณโรคที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 128 คนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวนทางเดียวและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสัมพัทธ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รับผิดชอบงานวัณโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ดำเนินงานได้ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 6 คน ผลการศึกษา พบว่าระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานวัณโรคปอด ด้านปัจจัยจูงใจ มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านปัจจัยค่าจูง

มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแรงจูงใจโดยรวมมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในงานควบคุมวัณโรคปอดด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรพบว่ากลุ่มอายุ และการดำรงตำแหน่งในสายงานปัจจุบันมีผลต่อการดำเนินงานวัณโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านปัจจัยจูงใจพบว่าด้านลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัณโรคระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัณโรคระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านปัจจัยค่าจูง พบว่าระดับ ด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัณโรคระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคผู้บริหารควรกำกับติดตามการดำเนินงานควบคุมวัณโรคอย่างใกล้ชิดควรมีการนำเรื่องผลการปฏิบัติงานวัณโรคปอดเป็นผลงานที่สามารถนำไปพิจารณาความดีความชอบด้วยและควรตั้งงบประมาณเป็นค่าตอบแทนเชิงรุกสำหรับการติดตามเยี่ยมบ้านของผู้ป่วยวัณโรค

คำสำคัญ : ปัจจัยจูงใจ, ปัจจัยค่าจูง, การดำเนินงาน, วัณโรคปอด

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ABSTRACT

This study is aimed to investigate : 1) factors affecting the performance of pulmonary tuberculosis control in accordance with national tuberculosis control program operation guidelines for public health officers of sub-district health promotion hospital in Surin province 2) to identify suggestions for controlling of pulmonary tuberculosis that operate for public health officers of sub-district health promotion hospital in Surin province. This study was classified as both quantitative and qualitative research. Data collection was done by using questionnaire selected from 128 cases of tuberculosis patients. Descriptive statistics (frequency, percentage, mean and standard deviation), Analysis of Variance and Pearson Product Moment Correlation Coefficient were performed for data analysis. An in-depth interviewing was conducted for qualitative research which based on 3 valid cases of public health officer whose working passed an evaluation standard, and 6 cases for an invalid group.

The results showed that the level of motivation factors that affecting the performance of pulmonary tuberculosis control were at high level. The maintenance factors were at moderate level. The overall of motivation were at moderate level. The individual characteristics factors were age groups and working positions which showed statistically significant at 0.05. For the motivation factors, working contents showed low affecting level with statistically significant at 0.01. In addition it found responsibility was at low level and statistically significant at 0.05. The maintenance factors found that Policies low level and statistically significant at 0.01.

The suggestions for pulmonary tuberculosis control operation were that the administrator should supervise public health officers closely. Should be use result of tuberculosis indicator to increase the salary and be prepare budget as compensation for home visits of tuberculosis to help the patients who have no caregivers has been followed closely by a multidisciplinary public health officers.

Keyword : factors, performance, pulmonary tuberculosis

บทนำ

วัณโรคเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญเนื่องจากในแต่ละปีจะพบผู้ป่วยรายใหม่ประมาณ 9 ล้านคน และเกือบ 2 ล้านราย และได้เสียชีวิต ร้อยละ 85 อยู่ในทวีปเอเชีย และแอฟริกา โดยร้อยละ 30 อยู่ในทวีปแอฟริกา และร้อยละ 55 อยู่ในเอเชีย ในขณะที่จีนและอินเดียก็มีผู้ป่วยร้อยละ 35 แล้ว โดยมีผู้ป่วยวัณโรคร่วมกับ HIV ประมาณร้อยละ 10 ที่มีโอกาสติดเชื้อมากกว่า 37 เท่าของคนปกติ ในปี 2009 พบว่าวัณโรคเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต เป็น 1 ใน 4 ของการเสียชีวิต

ชีวิตของในกลุ่มผู้ป่วย HIV มากกว่า 90% สามารถรักษาให้หายได้ภายใน 6 เดือน นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยประมาณ 0.5 ล้านรายในแต่ละปีที่ต้อยา ต้องใช้เวลาในการรักษานานถึง 2 ปี ทำให้มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น (The Global Plan To Stop TB WHO, 2556) และยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่คุกคามประเทศไทย องค์การอนามัยโลกได้จัดอันดับประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 22 ประเทศ ที่มีจำนวนผู้ป่วยวัณโรคมากที่สุดในโลกโดยคาดประมาณอัตราอุบัติ การณ์ของผู้ป่วยวัณโรค

เสมหะพบเชื้อ (Incidence of sputum smear-positive TB) คิดเป็น 62 ต่อ 100,000 ประชากร และอุบัติการณ์ของผู้ป่วยวัณโรคทุกประเภท (Incidence of all TB cases) คิดเป็น 142 ต่อ 100,000 ประชากร และประมาณอัตราตายในผู้ป่วยวัณโรค 19 ต่อ 100,000 ประชากรจากอัตราอุบัติการณ์ดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรไทย 64.2 ล้านคน พบว่าจำนวนผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ชนิดเสมหะพบเชื้อประมาณ 40,500 รายต่อปี และคิดรวมเป็น ผู้ป่วยวัณโรคทุกประเภทจะมีประมาณ 94,200 รายต่อปี และมีการเสียชีวิตประมาณ 12,200 รายต่อปี (สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา, 2554) อีกทั้งประเทศไทยมีชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า ดังนั้นประเด็นแรงงานข้ามชาติจึงกลายเป็นประเด็นด้านสาธารณสุขที่สำคัญ ประมาณการแรงงานข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนทั้งสิ้น 2.3 ล้านคน โดยเฉลี่ย 140,000 คน เป็นผู้อพยพที่ลักลอบมาอาศัยอยู่อย่างเป็นการถาวรในเขตชายแดนไทย-พม่า นอกจากนั้น จะเป็นแรงงานข้ามชาติทางเศรษฐกิจที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น ซึ่งแรงงานข้ามชาติเหล่านี้มักจะไม่ได้รับบริการทางสังคม ตัวอย่างเช่น การให้บริการสุขภาพ และ ไม่ได้ขึ้นทะเบียน สำหรับรายงานผู้ป่วยวัณโรคในกลุ่มแรงงานข้ามชาติของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า มีประมาณ 2,000 รายต่อปี (สำนักวัณโรค, 2555)

สถานการณ์วัณโรคเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 ปี 2552 พบว่าอุบัติการณ์ผู้ป่วยวัณโรคทุกชนิด 6,516 ราย จำแนกเป็นผู้ป่วยวัณโรคปอดเสมหะบวก 3,107 รายอัตราผู้ป่วยวัณโรคระยะแพร่เชื้อ (39.09 ต่อ 100,000 ประชากร) พบมากในกลุ่มอายุมากกว่า 65 ปี ร้อยละ 24.75 รองลงมาในกลุ่มอายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ 19.47 และร้อยละ 12 ของผู้ป่วยวัณโรครายใหม่มีการติดเชื้อ HIV และใน ปี 2553 จาก 1 รอบรายงาน พบว่ามีผู้ป่วยวัณโรคทุกชนิด 1,588 ราย จำแนกเป็นผู้ป่วยวัณโรคปอด เสมหะบวก 702 รายพบมากในกลุ่มอายุมากกว่า 65 ปี ร้อยละ 24.6 เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนผลการดำเนินงานควบคุมวัณโรคเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 ตั้งแต่ปี 2549–2552 พบว่าอัตราเปลี่ยนเสมหะเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้นเกณฑ์ ร้อยละ 90 ภาพรวมเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.80

หากจำแนกรายจังหวัดพบว่าผ่านเกณฑ์ที่ WHO กำหนดร้อยละ 85 และเกณฑ์ของเขต 14 ร้อยละ 90 ทุกจังหวัด ส่วนอัตราสำเร็จของการรักษาผู้ป่วยวัณโรคเสมหะพบเชื้อที่รักษาครบและหายขาดเกณฑ์ร้อยละ 90 ตั้งแต่ปี 2549 – 2552 พบว่าในภาพรวมของเขตตรวจราชการ สาธารณสุขที่ 14 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 92.04 ใน ปี 2553 จาก 1 รอบรายงาน พบว่าอัตราเปลี่ยนเสมหะเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้นภาพรวมเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 จากเกณฑ์ร้อยละ 90 ผลงาน ร้อยละ 91.70 ผ่านเกณฑ์และอัตราสำเร็จของการรักษาผู้ป่วยวัณโรคของเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 เกณฑ์ร้อยละ 90 ผลงานร้อยละ 90.80 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา, 2554)

สถานการณ์วัณโรคของจังหวัดสุรินทร์ ปี 2555 มีผู้ป่วยวัณโรคเสมหะพบเชื้อรายใหม่ 716 คน (คิดเป็นร้อยละ 117.95 จากเป้าหมายผู้ป่วยใหม่เสมหะบวก 607 คน) อัตราป่วย 51.95 คน ต่อประชากรหนึ่งแสนคน เพศชายมากกว่าเพศหญิง 1.85 เท่า ส่วน conversion rate ของเสมหะเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้น ร้อยละ 94.60 อัตราการรักษาสำเร็จ success rate ร้อยละ 92.59 อัตราการรักษาหายขาด cure rate ร้อยละ 84.50 อัตราการตายรวมกับล้มเหลว ร้อยละ 2.37 อัตราการขาดยา รวมกับการโอนออก ร้อยละ 4.75 อัตราการขาดยามากกว่า 2 เดือน ร้อยละ 4.33 (สรุปผลการดำเนินงานวัณโรคจังหวัดสุรินทร์, 2555)

จากสถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาและความสำคัญของวัณโรค การที่สามารถทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคจะเป็นข้อมูลที่สำคัญ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและไม่ละเลยต่อบทบาทของตนเอง และมุ่งเน้นแก้ไขปัญหามาตรังตรงประเด็น ซึ่งจากการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังขาดรายงานการวิจัยในระดับจังหวัด แต่พบเพียงการรายงานเป็นบางพื้นที่ และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพียงการสรุปปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมเท่านั้นนอกจากนี้ยังพบว่ายังขาดรายงานการวิจัยถึงการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรค และปัจจัยด้านแรงจูงใจของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งจังหวัดสุรินทร์ยังไม่ได้มีรายงานการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุมโรคตามแนวทางการควบคุมโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในงานควบคุมโรคตามแนวทางการควบคุมโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 128 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและนำมาแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประเภทตอบเอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามที่ใช้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งในสายงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานควบคุมโรค การฝึกอบรมเรื่องการควบคุมโรค และส่วนที่ 2 แรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการดำเนินงานควบคุมโรคของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานควบคุมโรควัดโรคปอดของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค (Chronbach's Alpha coefficient) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.96 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 128 ตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ดังนี้คือใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อจัดหมวดหมู่และให้ทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำข้อมูลในแบบสอบถามด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล นำมาหาค่าความถี่ ร้อยละ และนำข้อมูลในแบบสอบถามด้านแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการดำเนินงานควบคุมโรคของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม หลังจากนั้นได้ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มใช้การทดสอบแบบค่าที ที่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้ทดสอบคุณลักษณะด้านเพศและประวัติการอบรมเรื่องการควบคุมโรค และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้ทดสอบคุณลักษณะด้าน ยกเว้นเพศและประวัติการอบรมเรื่องการควบคุมโรคและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานควบคุมโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุมโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย

1. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรบุคลากรสาธารณสุขหน้าที่ปฏิบัติงานควบคุมโรคตามแนวทางการควบคุมโรคแห่งชาติในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.81 เพศชาย ร้อยละ 42.19 มีอายุเฉลี่ย 40.21 ปี อยู่ในช่วง 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 47.66 มีสถานภาพคู่ ร้อยละ 65.63 ดำรงตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขร้อยละ 46.09 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 27,587 บาท

ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-29,999 บาท ร้อยละ 39.84 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุม วัคซีนเฉลี่ย 8.59 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุมวัคซีนต่ำกว่า 10 ปี และส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเรื่องการควบคุมวัคซีน

2. ระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานวัคซีนปอด เมื่อพิจารณาระดับแรงจูงใจรายด้าน ในส่วนของปัจจัยจูงใจ พบว่าระดับแรงจูงใจสูงสุดคือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความสำเร็จในการทำงาน ในส่วนของปัจจัยค้ำจุน พบว่าระดับแรงจูงใจสูงสุดคือ สถานภาพของวิชาชีพ/ตำแหน่งนโยบายและการบริหารและความเป็นอยู่ส่วนตัว เมื่อพิจารณาระดับแรงจูงใจรายปัจจัย พบว่าปัจจัยจูงใจ มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยค้ำจุน มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาระดับแรงจูงใจโดยรวม พบว่า มีระดับแรงจูงใจในการดำเนินงานควบคุมวัคซีนปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ในงานควบคุมวัคซีนปอด ตามแนวทางการควบคุมวัคซีนแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรพบว่ากลุ่มอายุ และการดำรงตำแหน่งในสายงานปัจจุบันมีผลต่อการดำเนินงานวัคซีนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเพศ สถานภาพสมรส การมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุมวัคซีนและการเคยได้รับการอบรมเรื่องการควบคุมวัคซีน พบว่ามีผลต่อการดำเนินงานวัคซีนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ด้านปัจจัยจูงใจ พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงาน และด้านความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัคซีน ในระดับต่ำ

ด้านปัจจัยค้ำจุน พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้าน

นโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัคซีน ในระดับต่ำ

ด้านแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และแรงจูงใจโดยรวมพบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจูงใจ และคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจูงใจและแรงจูงใจโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัคซีน ในระดับต่ำ

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุม วัคซีนปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ดังนี้

ด้านปัจจัยจูงใจ กำหนดตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

X_1 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความสำเร็จในการทำงาน

X_2 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านการยอมรับนับถือ

X_3 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงาน

X_4 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความรับผิดชอบ

X_5 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การ

Y = ผลการดำเนินงานวัคซีน

ตารางที่ 1 แสดงตัวแปรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยมุ่งใจกับการดำเนินงานวันโรค

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Y
X1	1.00	0.387(**)	0.129	0.301(**)	0.421(**)	0.250(**)	0.415(**)	0.320(**)	0.129
X2		1.00	0.334(**)	0.412(**)	0.452(**)	0.432(**)	0.479(**)	0.574(**)	0.129
X3			1.00	0.500(**)	0.278(**)	0.308(**)	0.302(**)	0.459(**)	0.122
X4				1.00	.291(**)	0.267(**)	0.201(*)	0.404(**)	0.266(**)
X5					1.00	0.548(**)	0.592(**)	0.504(**)	0.018
X6						1.00	0.663(**)	0.619(**)	0.063
X7							1.00	0.573(**)	0.043
X9								1.00	.133
Y									1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยมุ่งใจกับการดำเนินงานวันโรค ปัจจัยมุ่งใจผลการดำเนินงานวันโรค

ปัจจัยมุ่งใจ	ผลการดำเนินงานวันโรค		
	Pearson Correlation	Sig.	แปลผล
ด้านลักษณะของงาน	0.23	0.01	ต่ำ
ด้านความรับผิดชอบ	0.18	0.04	ต่ำ

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงานและด้านความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวันโรค ในระดับต่ำ

ด้านปัจจัยค่าจูน กำหนดตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

X1 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านเงินเดือน
ค่าตอบแทน

X2 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านสัมพันธภาพ
ระหว่างบุคคล

X3 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านสถานภาพของ
วิชาชีพ/ตำแหน่ง

X4 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านนโยบาย
และการบริหาร

X5 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านสภาพการทำงาน

X6 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความเป็นอยู่
ส่วนตัว

X7 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความมั่นคง
ในการปฏิบัติงาน

X8 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านวิธีปกครอง
บังคับบัญชา

Y = ผลการดำเนินงานวันโรค

ตารางที่ 3 แสดงตัวแปรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคำจูนกับการดำเนินงานวินโรค

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	Y
X1	1.00	0.387(**)	0.129	0.301(**)	0.421(**)	0.250(**)	0.415(**)	0.320(**)	0.129
X2		1.00	0.334(**)	0.412(**)	0.452(**)	0.432(**)	0.479(**)	0.574(**)	0.129
X3			1.00	0.500(**)	0.278(**)	0.308(**)	0.302(**)	0.459(**)	0.122
X4				1.00	.291(**)	0.267(**)	0.201(*)	0.404(**)	0.266(**)
X5					1.00	0.548(**)	0.592(**)	0.504(**)	0.018
X6						1.00	0.663(**)	0.619(**)	0.063
X7							1.00	0.573(**)	0.043
X9								1.00	.133
Y									1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคำจูนกับการดำเนินงานวินโรค

ปัจจัยคำจูน	ผลการดำเนินงานวินโรค		
	Pearson Correlation	Sig.	แปลผล
ด้านนโยบายและการบริหาร	0.27	0.00	ต่ำ

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวินโรค ในระดับต่ำ

ด้านแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจ ปัจจัยคำจูน และแรงจูงใจโดยรวม กำหนดตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

X1 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจูงใจ

X2 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยคำจูน

X3 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจโดยรวม

Y = ผลการดำเนินงานวินโรค

ตารางที่ 5 แสดงตัวแปรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจ ปัจจัยคำจูน และแรงจูงใจโดยรวมกับการดำเนินงานวินโรค

ตัวแปร	X1	X2	X3	Y
X1	1.00	0.627(**)	0.862(**)	0.192(*)
X2		1.00	0.936(**)	0.159
X3			1.00	0.191(*)
Y				1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจูงใจและคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
จูงใจกับการดำเนินงานวัณโรค

ปัจจัยจูงใจ	ผลการดำเนินงานวัณโรค		
	Pearson Correlation	Sig.	แปลผล
ด้านปัจจัยจูงใจ	0.19	0.03	ต่ำ
แรงจูงใจโดยรวม	0.19	0.03	ต่ำ

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้าน
ปัจจัยจูงใจและแรงจูงใจโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
ผลการดำเนินงานวัณโรค ในระดับต่ำ

วัณโรคเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญเนื่องจาก
ในแต่ละปีจะพบผู้ป่วยรายใหม่ประมาณ 9 ล้านคน และเกือบ
2 ล้านราย และได้เสียชีวิต ร้อยละ 85 อยู่ในทวีปเอเชีย และ
แอฟริกา โดยร้อยละ 30 อยู่ในทวีปแอฟริกา และร้อยละ 55
อยู่ในเอเชีย ในขณะที่จีนและอินเดียก็มีผู้ป่วยร้อยละ 35 แล้ว
โดยมีผู้ป่วยวัณโรคร่วมกับ HIV ประมาณร้อยละ 10 ที่มี
โอกาสติดเชื้อมากกว่า 37 เท่าของคนปกติ ในปี 2009 พบว่า
วัณโรคเป็นสาเหตุของการเสียชีวิต เป็น 1 ใน 4 ของการเสียชีวิต
ของในกลุ่มผู้ป่วย HIV มากกว่า 90% สามารถรักษาให้
หายได้ภายใน 6 เดือน นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยประมาณ 0.5
ล้านรายในแต่ละปีที่ดื้อยา ต้องใช้เวลาในการรักษานานถึง
2 ปี ทำให้มีค่าใช้จ่ายมากขึ้น (The Global Plan To Stop
TB WHO, 2556) และยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่คุกคาม
ประเทศไทย องค์การอนามัยโลกได้จัดอันดับประเทศไทย
เป็นหนึ่งใน 22 ประเทศ ที่มีจำนวนผู้ป่วยวัณโรคมากที่สุดใน
โลกโดยคาดประมาณอัตราการอุบัติการณ์ของผู้ป่วยวัณโรค
เสมหะพบเชื้อ (Incidence of sputum smear-positive
TB) คิดเป็น 62 ต่อ 100,000 ประชากร และอุบัติการณ์
ของผู้ป่วยวัณโรคทุกประเภท (Incidence of all TB cases)
คิดเป็น 142 ต่อ 100,000 ประชากร และประมาณอัตรา
ตายในผู้ป่วยวัณโรค 19 ต่อ 100,000 ประชากรจากอัตรา
อุบัติการณ์ดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับมีจำนวนประชากรไทย
64.2 ล้านคนพบว่าจำนวนผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ชนิดเสมหะ
พบเชื้อประมาณ 40,500 รายต่อปี และคิดรวมเป็น ผู้ป่วย

วัณโรคทุกประเภทจะมีประมาณ 94,200 รายต่อปี และมีการ
เสียชีวิตประมาณ 12,200 รายต่อปี (สำนักงานป้องกันและ
ควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา, 2554) อีกทั้งประเทศไทยมี
ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ลาว และพม่า ดังนั้นประเด็น
แรงงานข้ามชาติจึงกลายเป็นประเด็นด้านสาธารณสุขที่สำคัญ
ประมาณการแรงงานข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็น
จำนวนทั้งสิ้น 2.3 ล้านคน โดยเฉลี่ย 140,000 คน เป็นผู้
อพยพที่ลี้ภัยมาอาศัยอยู่อย่างเป็นทางการในเขตชายแดน
ไทย-พม่า นอกจากนั้น จะเป็นแรงงานข้ามชาติทางเศรษฐกิจ
ที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น ซึ่งแรงงานข้ามชาติเหล่านี้
มักจะไม่ได้รับบริการทางสังคม ตัวอย่างเช่น การให้บริการ
สุขภาพ และ ไม่ได้ขึ้นทะเบียน สำหรับรายงานผู้ป่วยวัณโรค
ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า
มีประมาณ 2,000 รายต่อปี (สำนักวัณโรค, 2555)

สถานการณ์วัณโรคเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14
ปี 2552 พบว่าอุบัติการณ์ผู้ป่วยวัณโรคทุกชนิด 6,516 ราย
จำแนกเป็นผู้ป่วยวัณโรคปอดเสมหะบวก 3,107 รายอัตรา
ป่วยวัณโรคระยะแพร่เชื้อ (39.09 ต่อ 100,000 ประชากร)
พบมากในกลุ่มอายุมากกว่า 65 ปี ร้อยละ 24.75 รองลงมา
ในกลุ่มอายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ 19.47 และร้อยละ 12 ของผู้
ป่วยวัณโรครายใหม่มีการติดเชื้อ HIV และใน ปี 2553 จาก 1
รอบรายงาน พบว่ามีผู้ป่วยวัณโรคทุกชนิด 1,588 รายจำแนก
เป็นผู้ป่วยวัณโรคปอด เสมหะบวก 702 รายพบมากในกลุ่ม
อายุมากกว่า 65 ปี ร้อยละ 24.6 เป็นเพศชายมากกว่าเพศ
หญิง ส่วนผลการดำเนินงานควบคุมวัณโรคเขตตรวจราชการ
สาธารณสุขที่ 14 ตั้งแต่ปี 2549–2552 พบว่าอัตราเปลี่ยน
เสมหะเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้นเกณฑ์ ร้อยละ 90 ภาพรวมเขต
ตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 93.80 หาก
จำแนกรายจังหวัดพบว่าผ่านเกณฑ์ที่ WHO กำหนดร้อยละ
85 และเกณฑ์ของเขต 14 ร้อยละ 90 ทุกจังหวัด ส่วนอัตรา
สำเร็จของการรักษาผู้ป่วยวัณโรคเสมหะพบเชื้อที่รักษาครบ
และหายขาดเกณฑ์ร้อยละ 90 ตั้งแต่ปี 2549 – 2552 พบว่า
ในภาพรวมของเขตตรวจราชการ สาธารณสุขที่ 14 ผ่าน
เกณฑ์ ร้อยละ 92.04 ในปี 2553 จาก 1 รอบรายงานพบว่า
อัตราเปลี่ยนเสมหะเมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้นภาพรวมเขตตรวจ
ราชการสาธารณสุขที่ 14 จากเกณฑ์ร้อยละ 90 ผลงาน

ร้อยละ 91.70 ผ่านเกณฑ์และอัตราสำเร็จของการรักษาผู้ป่วยโรคของเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 14 เกณฑ์ร้อยละ 90 ผลงานร้อยละ 90.80 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา, 2554)

สถานการณ์โรคของจังหวัดสุรินทร์ ปี 2555 มีผู้ป่วยโรคเอดส์พบเชื้อรายใหม่ 716 คน (คิดเป็นร้อยละ 117.95 จากเป้าหมายผู้ป่วยใหม่เอดส์พบ 607 คน) อัตราป่วย 51.95 คน ต่อประชากรหนึ่งแสนคน เพศชายมากกว่าเพศหญิง 1.85 เท่า ส่วน conversion rate ของเอดส์เมื่อสิ้นสุดระยะเข้มข้น ร้อยละ 94.60 อัตราการรักษาสำเร็จ success rate ร้อยละ 92.59 อัตราการรักษาหายขาด cure rate ร้อยละ 84.50 อัตราการตายรวมกับล้มเหลว ร้อยละ 2.37 อัตราการขาดยา รวมกับการไอนอก ร้อยละ 4.75 อัตราการขาดยา มากกว่า 2 เดือน ร้อยละ 4.33 (สรุปผลการดำเนินงานโรคจังหวัดสุรินทร์, 2555)

จากสถานการณ์และความรุนแรงของปัญหาและความสำคัญของโรค การที่สามารถทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมโรคจะเป็นข้อมูลที่สำคัญ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและไม่ละเลยต่อบทบาทของตนเอง และมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น ซึ่งจากการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังขาดรายงานการวิจัยในระดับจังหวัด แต่พบเพียงการรายงานเป็นบางพื้นที่ และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพียงการสรุปปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมเท่านั้นนอกจากนี้ยังพบว่ายังขาดรายงานการวิจัยถึงการปฏิบัติงานควบคุมโรคและปัจจัยด้านแรงจูงใจของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานควบคุมโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งจังหวัดสุรินทร์ยังไม่ได้มีรายงานการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ และกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 128 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและนำมาแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบ

คำบรรยาย ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประเภทตอบเอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามที่ใช้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งในสายงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานควบคุมโรค การฝึกอบรมเรื่องการควบคุมโรค และส่วนที่ 2 แรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการดำเนินงานควบคุมโรคของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานควบคุมโรคติดต่อของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาแล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค (Chronbarch's Alpha coefficient) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.96 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 128 ตัวอย่าง

ในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ดังนี้คือใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อจัดหมวดหมู่และให้ทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำข้อมูลในแบบสอบถามด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล นำมาหาค่าความถี่ ร้อยละ และนำข้อมูลในแบบสอบถามด้านแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการดำเนินงานควบคุมโรคของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม หลังจากนั้นได้ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มใช้การทดสอบแบบค่าที ที่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้ทดสอบคุณลักษณะด้านเพศและประวัติการอบรมเรื่องการควบคุมโรค และการ

ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ทดสอบคุณลักษณะด้าน ยกเว้นเพศและประวัติการอบรมเรื่องการควบคุมวัณโรคและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานควบคุมวัณโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุมวัณโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย

1. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรบุคลากรสาธารณสุขหน้าที่ปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคตามแนวทางการควบคุมวัณโรคแห่งชาติในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.81 เพศชาย ร้อยละ 42.19 มีอายุเฉลี่ย 40.21 ปี อยู่ในช่วง 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 47.66 มีสถานภาพคู่ ร้อยละ 65.63 ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขร้อยละ 46.09 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 27,587 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-29,999 บาท ร้อยละ 39.84 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคเฉลี่ย 8.59 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคต่ำกว่า 10 ปีและส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเรื่องการควบคุมวัณโรค

2. ระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานวัณโรคปอดเมื่อพิจารณาระดับแรงจูงใจรายด้าน ในส่วนของปัจจัยจูงใจพบว่าระดับแรงจูงใจสูงที่สุดคือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความสำเร็จในการทำงาน ในส่วนของปัจจัยค้ำจุนพบว่าระดับแรงจูงใจสูงที่สุดคือ สถานภาพของวิชาชีพ/ตำแหน่งนโยบายและการบริหารและความเป็นอยู่ส่วนตัว เมื่อพิจารณาระดับแรงจูงใจรายปัจจัย พบว่าปัจจัยจูงใจ มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยค้ำจุน มีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาระดับแรงจูงใจโดยรวม พบว่า มีระดับแรงจูงใจในการดำเนินงานควบคุมวัณโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์

อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในงานควบคุมวัณโรคปอด ตามแนวทางการควบคุมวัณโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสุรินทร์ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชากรพบว่ากลุ่มอายุ และการดำรงตำแหน่งในสายงานปัจจุบันมีผลต่อการดำเนินงานวัณโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเพศ สถานภาพสมรส การมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคและการเคยได้รับการอบรมเรื่องการควบคุมวัณโรคพบว่าไม่มีผลต่อการดำเนินงานวัณโรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ด้านปัจจัยจูงใจ พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงาน และด้านความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัณโรค ในระดับต่ำ

ด้านปัจจัยค้ำจุน พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัณโรค ในระดับต่ำ

ด้านแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และแรงจูงใจโดยรวมพบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจูงใจและคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจูงใจและแรงจูงใจโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานวัณโรค ในระดับต่ำ

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานควบคุมวัณโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ดังนี้

ด้านปัจจัยจิตใจ กำหนดตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

X1 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความสำเร็จในการทำงาน

X2 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านการยอมรับนับถือ

X3 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านลักษณะของงาน

X4 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านความรับผิดชอบ

X5 = ระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การ

Y = ผลการดำเนินงานวัณโรค

อภิปรายผลวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานควบคุมวัณโรคปอดของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสุรินทร์แยกอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

กลุ่มอายุ มีผลต่อการดำเนินงานวัณโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรศักดิ์ ช่างคนมี (2552) พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ในงานรักษาผู้ป่วยวัณโรคด้วยระบบยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีนอนามัยสอดคล้องกับการศึกษาของ อ้อมจิตร พงษ์ธีระดุลย์ (2551) มีสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานระดับ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา วัฒนาโกคยกิจ (2551) พบว่าเพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพการทำงาน และการฝึกอบรม ความรู้ และกระบวนการบริหารงานควบคุมวัณโรค มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานควบคุมวัณโรค ของหัวหน้าสถานีนอนามัย จังหวัดราชบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การดำรงตำแหน่งในสายงานปัจจุบัน มีผลต่อการดำเนินงานวัณโรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ อ้อมจิตร พงษ์ธีระดุลย์ (2551) พบว่าการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานระดับต่ำแต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรศักดิ์ ช่างคนมี (2552) พบว่าตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัย

จิตใจ และปัจจัยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานรักษาผู้ป่วยวัณโรคด้วยระบบยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีนอนามัย

สำหรับด้านเพศ สถานภาพสมรส การมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคและการเคยได้รับการอบรมเรื่องการควบคุมวัณโรคพบว่ามีผลต่อการดำเนินงานวัณโรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา วัฒนาโกคยกิจ (2551) พบว่าเพศ อายุ การศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพการทำงาน และการฝึกอบรม ความรู้ และกระบวนการบริหารงานควบคุมวัณโรค มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานควบคุมวัณโรค ของหัวหน้าสถานีนอนามัย จังหวัดราชบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านปัจจัยจิตใจ พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรศักดิ์ ช่างคนมี (2552) พบว่าปัจจัยจิตใจมีความ สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานรักษาผู้ป่วยวัณโรคด้วยระบบยาระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีนอนามัยสอดคล้องกับการศึกษาของ อ้อมจิตร พงษ์ธีระดุลย์ (2551) พบว่าปัจจัยจิตใจในภาพรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของฐิติมา แยมพราย (2548) พบว่าแรงจูงใจส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดสมุทรสงครามสอดคล้องกับการศึกษาของ อารีรัตน์ มณีรัตน์ (2547) พบว่าแรงจูงใจส่งผลต่อการปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าสถานีนอนามัย จังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐพงศ์ ดามาพงศ์ และคณะ (2549) พบว่า แรงจูงใจ ทั้งปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพ ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาของปวีณา จังภูเขียว และชนะพล ฤทธิวิชา (2556) ภาพรวมของปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ด้านปัจจัยค้ำจุน พบว่าพบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของด้านปัจจัยค้ำจุนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานวัณโรค

ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสุรศักดิ์ ช่างคนมี (2552) พบว่า ปัจจัยค้ำจุน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานรักษาผู้ป่วยโรคด้วยระบบยา ระยะสั้นภายใต้การสังเกตโดยตรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในสถานื่อนามัย ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐพงศ์ ดามาพงศ์ และคณะ (2549) พบว่า แรงจูงใจ ทั้งปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพ ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน ศูนย์สุขภาพชุมชนแต่สอดคล้องกับการศึกษาของ อ้อมจิตร พงษ์ธีระดุลย์ (2551) พบว่านโยบายด้านการบริหาร และ สถานะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ในด้านนโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานวัณโรค

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่ม พบว่ามีความเห็นที่แตกต่างกันดังนี้ คือ ด้านปัจจัยจูงใจ ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน พบว่ากลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่มีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบ และอีกส่วนหนึ่งไม่มีส่วนทำให้มีความก้าวหน้าได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ส่วนกลุ่มที่ 2 พบว่าการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุม วัณโรคไม่ได้ทำให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานสำหรับการอบรมพัฒนาศักยภาพเป็นการอบรมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานจากผู้รับผิดชอบงานระดับอำเภอเท่านั้นและด้าน ความรับผิดชอบ โดยกลุ่มที่ 2 มีส่วนหนึ่งที่เห็นว่าปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากการมอบหมายหน้าที่การงาน

สำหรับปัจจัยค้ำจุน พบว่ามีความเห็นที่แตกต่างกันดังนี้ คือ ด้านนโยบายและการบริหาร โดยกลุ่มที่ 2 มีแนวทางการเป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่มีความขัดข้องบ้างในเรื่องของการประสานงาน การควบคุมโรคยังไม่รวดเร็วทั้งในหน่วยงานเองและในชุมชน และด้านการนิเทศและการฝึกอบรม โดยพบว่ากลุ่มที่ 2 มีการนิเทศ และฝึกอบรมเรื่องวัณโรคน้อยมากโดยที่กลุ่มที่ 1 มีการนิเทศงานที่สม่ำเสมอกว่า

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากผู้รับผิดชอบงาน วัณโรคในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้เป็นผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ และได้รับการช่วยรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ที่ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติมา แยมพราย. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และแรงจูงใจกับผลการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์สุขภาพชุมชน
จังหวัดสมุทรสงคราม. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐพงศ์ ดามาพงษ์. 2549. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพ ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน
จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวีณา จังภูเขียว และ ชนะพล ฤทธิชา. 2556. แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานควบคุมโรคของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำคลินิกวัณโรค
ในเขตตรวจราชการที่ 10 และ 12. วารสารสำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น. 20 (2) : 1-10
- สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา. 2554. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. 2555. สรุปผลการดำเนินงานวัณโรคจังหวัดสุรินทร์.
- สำนักวัณโรค. 2555. แผนยุทธศาสตร์การควบคุมวัณโรคแห่งชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ. 2558.
กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. 2555. สรุปผลการดำเนินงานวัณโรคจังหวัดสุรินทร์.
- สุกัญญา วัฒนาโคยกิจ. 2551. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานควบคุมวัณโรค ของหัวหน้าสถานีนอนามัย จังหวัดราชบุรี.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี
- สุรศักดิ์ ช่างคนมี. 2552. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคด้วยระบบระยะสั้น ภายใต้การสังเกตโดยตรง
ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีนอนามัยจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อ้อมจิตร พงษ์ธีระกุลย์. 2551. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคตามแนวทางการดำเนินงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติ
ของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- World Health Organization. 2013. The global plan to stop TB 2011-2015. Geneva, WHO.